

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Податкове планування та мінімізація ризиків

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність D1 Облік і оподаткування

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол №8 від 2 грудня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація		
Назва дисципліни	Податкове планування та мінімізація ризиків	
Викладач (-і)	Лешук Г.В., д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування	
Контактний телефон викладача	+38(067)2559984	
Е-mail викладача	halyna.leshchuk@cnu.edu.ua	
Формат дисципліни	Очний та заочний	
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год	
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/c1a57ddf09aad774da14	
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій: https://koia.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/	
2. Анотація до курсу		
<p>Курс спрямований на вивчення стратегічних підходів до управління податковими витратами підприємства в межах чинного законодавства. Курс фокусується на поєднанні інтересів власників бізнесу щодо максимізації прибутку та вимог держави щодо повноти сплати податків. У рамках курсу розглядаються методи законного зниження податкового навантаження (використання пільг, спеціальних режимів, вибір оптимальної форми власності та моделі договірних відносин), методи ідентифікації, оцінки та нейтралізації податкових загроз (від донарахувань і штрафів до кримінальної відповідальності та репутаційних втрат).</p>		
3. Мета та цілі курсу		
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Податкове планування та мінімізація ризиків» є засвоєння студентами теоретичних знань та набуття ними практичних навиків щодо організації та методики здійснення податкового планування, формування знань і навичок стосовно обґрунтування господарських рішень із урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків.</p> <p>Цілі вивчення курсу ««Податкове планування та мінімізація ризиків»: вивчення теоретико-організаційних засад податкового планування; засвоєння основних принципів обґрунтування господарських рішень із урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків; набуття навиків самостійного складання проекту податкового планування.</p>		
4. Програмні компетентності та результати навчання		
<p><i>Компетентності:</i></p> <p>Здатність реалізувати власні права та обов'язки, керуючись принципами верховенства права, цінностями демократичного суспільства та повагою до свобод людини.</p> <p>Здатність діяти свідомо та відповідально перед суспільством, розуміючи вплив професійної діяльності на суспільний розвиток.</p> <p>Здатність приймати рішення та діяти на основі морально-етичних міркувань, дотримуючись норм професійної честі.</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <p>Інтегрувати норми чинного законодавства та податкового права в операційну діяльність підприємства для забезпечення його легітимності.</p> <p>Ідентифікувати загрози, що перешкоджають досягненню стратегічних цілей, аналізувати ризики недостовірності звітності, порушення регуляторних вимог та неефективного використання ресурсів.</p>		
5. Організація навчання		
Обсяг курсу – 90 год.		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	16	6
практичні	14	4
самостійна робота	60	80

Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни	
2	071 Облік і оподаткування	перший	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема, план		Кількість годин (денна форма навчання/заочна форма навчання)		
		лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
Тема 1. Податкове планування у системі управління підприємством 1. Зміст поняття «податкове планування» та «планування податкових платежів». 2. Мета та значення податкового планування в управлінні підприємством. 3. Класифікація видів податкового планування залежно від таких ознак як період розробки управлінських рішень, використовувані інструменти, активність суб'єкта податкового планування. Принципи податкового планування. 4. Організація податкового планування. Розподіл функцій та субординація працівників, що здійснюють податкове планування.		2 / -	2 / -	8 / 10
Тема 2. Оцінка податкового навантаження та планування податкових платежів на майбутній період 1. Планування сум податкових платежів на майбутній період. Моделювання баз податків та зборів, які сплачуються підприємством. 2. Оцінка ефективності податкового планування підприємства. 3. Оцінка податкового навантаження на підприємство за допомогою абсолютних та відносних показників. 4. Оцінка зменшення податкових платежів у порівнянні з базовим періодом за рахунок економії податкових платежів, використання податкових пільг. 5. Оцінка ефективності діяльності служби податкового планування підприємства.		2 / 2	2 / -	8 / 10
Тема 3. Вибір системи оподаткування 1. Порівняльна характеристика систем оподаткування запроваджених для суб'єктів підприємницької діяльності - юридичних осіб: загальна (традиційна) система оподаткування; спрощена система оподаткування. 2. Порівняльна характеристика систем оподаткування запроваджених для фізичних осіб -		2 / -	2 / -	8 / 10

<p>суб'єктів підприємницької діяльності: загальна, спрощена системи оподаткування, оподаткування за фіксованим податком, сплата податку на промисел.</p> <p>3. Визначення умов застосування, переліку податків, які належить сплачувати, порядку сплати ПДВ та соціальних внесків при впровадженні кожної із систем оподаткування.</p>			
<p>Тема 4. Регулювання суми податків та оцінка податкових ризиків</p> <p>1. Критерії податкової оптимізації.</p> <p>2. Загальна характеристика методів оптимізації податків. Регулювання бази оподаткування податку на прибуток. Шляхи зменшення валового доходу та збільшення валових витрат.</p> <p>3. Фіскальні умови, що визначають належність затрат підприємства до його валових витрат звітного періоду. Вплив облікової політики на планування податкового зобов'язання з податку на прибуток.</p> <p>4. Регулювання бази оподаткування ПДВ.</p> <p>5. Застосування операцій, що не підлягають оподаткуванню ПДВ. Шляхи зменшення бази оподаткування ПДВ</p>	2 / 2	2 / 2	8 / 10
<p>Тема 5. Податкова звітність як елемент податкового планування</p> <p>1. Податковий календар подання звітності та сплати податків.</p> <p>2. Податковий календар юридичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності, що знаходиться на традиційній та спрощеній системі оподаткування.</p> <p>3. Податковий календар фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності.</p> <p>4. Відповідальність платника податків за несвоєчасне подання звітності.</p> <p>5. Умови застосування штрафних санкцій та інших видів відповідальності.</p>	2 / -	2 / -	8 / 10
<p>Тема 6. Відповідальність платників податків</p> <p>1. Види відповідальності платників податків при порушенні податкового законодавства, умови та розмір застосування, розмір покарання: податкова застава, адміністративний арешт, штрафні санкції, пеня, адміністративний штраф, кримінальна відповідальність.</p> <p>2. Відповідальність посадових осіб при порушенні податкового законодавства: адміністративна відповідальність; кримінальна відповідальність.</p>	2 / 2	2 / -	8 / 10

3. Відповідальність та ознаки злочину ухилення від сплати податків, умови та розмір покарання.			
Тема 7. Офшорні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів 1. Податкове планування із застосуванням офшорних компаній. Поняття про офшорні зони та їх класифікація. 2. Перелік офшорних зон 3. Переваги офшорних компаній. 4. Податкові наслідки операцій з нерезидентами, зареєстрованими в офшорних зонах (щодо податку на прибуток, ПДВ). 5. Уникнення подвійного оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.	2 / -	2 / 2	8 / 10
Тема 8. Спеціальні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів 1. Спеціальні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів. 2. Поняття про спеціальні економічні зони та їх класифікація. Перелік та нормативно правове забезпечення податкових пільг, що надаються підприємствам у СЕЗ та ТПР.	2 / -	-/-	4 / 10
Разом	16/6	14/4	60/80
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бальна шкала – оцінка формується наростаючим підсумком протягом семестру у такому співвідношенні: – поточне оцінювання – 90 балів (усні відповіді, розв’язання практичних ситуацій, тести, контрольна робота); – самостійна робота – 10 балів (тестування в СДН). Загальна оцінка за курс відображається за шкалою: “відмінно” (90-100 балів) – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” (70-89 балів) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності в розв’язках; “задовільно” (50-69 балів) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; “незадовільно” (до 50 балів) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.		
Вимоги до письмових робіт	Студенти виконують одну комплексну контрольну роботу. Головна мета – перевірка ступеня засвоєння теоретичних положень курсу (студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу у формі домашньої контрольної роботи та захищають під час останнього практичного заняття). У разі відсутності здобувача при написанні контрольної роботи йому		

	надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного заняття.
Практичні заняття	Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичну сторону з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Під час практичних занять студент отримує оцінки за результатами усних відповідей, доповідей, дискусій, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування тощо. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни складає 60/80 годин. Студентам пропонується виконання протягом семестру завдань, які розміщені у Системі дистанційного навчання університету. Також відповідно до графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.
Методи навчання	Наочні методи навчання – ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів (презентації, відео). Інтерактивні методи навчання – ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді тощо). Практичні методи навчання – передбачають виконання задач та вправ, які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань. Методи дистанційного навчання – ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформи для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт по темах, передбачених силабусом.
Підсумковий контроль	Підсумковий (семестровий) контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

7. Політика курсу

Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодексом честі та Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату-та-ін>.

Відвідування занять: відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (напр., хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується

Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Академічну заборгованість студенти здають відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

У студентів є можливість отримати додаткові бали пройшовши онлайн курси на навчальних платформах Prometheus, Coursera (чи інших рекомендованих кафедрою обліку і оподаткування: URL:<https://koia.pnu.edu.ua/platformy-dlia-neformalnoi-osvity/>). Слід враховувати, що приймаються сертифікати, які розширюють чи поглиблюють знання з дисципліни. Попередньо студент повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу: halyna.leshchuk@cnu.edu.ua). Результати неформальної освіти визнаються згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (URL: <https://surl.li/xpiocw>).

При використанні технологій штучного інтелекту студенти повинні дотримуватись «Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (URL: <https://surl.li/zntjjk>).

8. Рекомендована література

1. Загородній А.Г., Оліховський В.Я., Партин Г.О., Оліховська М.В. Податкове планування: концептуальні засади, методи, інструментарій, організація : навч. посібник. 2-ге вид. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 216 с.
2. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навч. посібник / Самусевич Я. В., Височина А. В. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.
3. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI : станом на 01 квіт. 2025 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.
4. Саєнко О.Р. Податкове планування і прогнозування: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 101 с.
5. Самусевич Я.В., Височина А.В. Податкове планування та основи податкової оптимізації : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.
6. Віндіктова В.С. Податкове планування як інструмент оптимізації діяльності підприємств. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2025. Вип. 17.Т. 1. С.122-127.
7. Давиденко С.В. Методи прогнозування податкових надходжень в умовах реформування системи оподаткування. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/55662/5/Davudenko_tax_receipts1.pdf;jsessionid=72C712B147A9069BA2E03B5E1D0DD5C1.
8. Кучеренко С.М. Проблематика оцінки податкових ризиків суб'єктів господарювання. Український економічний часопис. 2024. Вип. 6. С.31-38.
9. Шкроміда Н.Я., Лещук Г.В. (2025) Податкова система України в умовах воєнного стану: виклики для бізнесу та адаптація облікових систем. Український економічний часопис. № 10. С. 142-147. DOI: 10.32782/2786-8273/2025-10-22
10. Лещук Г.В., Шкроміда Н.Я., Івасюк Н.Б. (2025). Сучасний стан правового регулювання фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства. Наукові перспективи. № 5(59). С. 851-867. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5\(59\)-851-866](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5(59)-851-866)
11. . Лещук Г.В., Шкроміда Н.Я. (2025). Підходи до оптимізації податкового навантаження в системі ефективного податкового планування. Актуальні питання економічних наук. № 10. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15331655>
- 12 Шкроміда Н.Я., Лещук Г.В. (2025) Управління податковими зобов'язаннями підприємства: обліково-аналітичний аспект. Сталий розвиток економіки. № 2(53). С. 318-323. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-43>
13. Лещук Г.В., Івасюк Н.Б. (2025) Вплив податкової політики на конкурентоспроможність торговельних підприємств. Ефективна економіка. №3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.15>

Інформаційні ресурси

- 1 Верховна Рада України. URL : www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua
3. Міністерство фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
4. Державна податкова служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.
5. Державна митна служба України. URL : www.customs.gov.ua.

Викладач _____

_____ Лещук Г.В.